

Dosarul nr. 2ra-1254/20

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul central) N. Șova

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) A. Danilov, O. Cojocaru, A. Pahopol

DECIZIE

30 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de avocatul Angela Capmoale în numele și interesele lui Alexandru Munteanu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Munteanu împotriva lui Andrian Baron (succesor al Eugeniei Bondarenco), Natalia Svistal, Veaceslav Grinic, Tatiana Grinic și Lilia Pocitarencu (succesor al Mariei Grinic) cu privire la stabilirea modului de folosință a terenului aferent proporțional cotelor-părți, obligarea de a nu crea obstacole în folosirea dreptului de proprietate asupra terenului prin demolare și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii și deciziei din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 31 ianuarie 2013, Alexandru Munteanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Eugeniei Bondarenco, Nataliei Svistal, Veaceslav Grinic, Tatiana Grinic și Lilia Pocitarencu, prin care a solicitat stabilirea ordinii de folosință a terenului cu nr. cadastral xxxxx, amplasat în mun. Chișinău, str. xxxxx cu suprafața totală 1331 m.p., proporțional cotelor-părți și obligarea pârâtei Eugenia Bondarenco să nu-i creeze obstacole în folosirea dreptului de proprietate asupra lotului de teren cu suprafața de xxxxx m.p. din str. xxxxx în mun. Chișinău, prin demolarea gardului și garajului-box - construcției neautorizate situate din partea sa a lotului de teren cu suprafața de xxxxx m.p. din str. xxxxx, mun. Chișinău.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a indicat că prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 10970 din 14 august 2012 a devenit proprietarul imobilului cu nr. cadastral xxxxx - încăperea locativă apartamentul nr. 2, format din două odăi, și imobilul cu numărul cadastral xxxxx - încăperea ne locativă - garajul box nr. 3 situate în mun. Chișinău, sector Botanica, str. xxxxx.

Totodată prin contractul de donație nr. 10966 din 18 august 2012 a devenit proprietar a 25 % din imobilului cu nr. cadastral xxxxx, ce constituie terenul pentru construcții cu suprafața de xxxxx ha, situat în mun. Chișinău, sector Botanica, str. xxxxx.

Prin decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 16/14-36 din 9 octombrie 2008 s-a autentificat după Eugenia Bondarenco, Maria Grinic, Veaceslav Grinic, Maria Panina și Natalia Svistal dreptul de proprietate privată comună conform suprafețelor privatizate din imobil (29%, 13%, 13%, 25% și 20%) asupra lotului de pământ nr. 1 cu suprafața de 1331 m.p. din str. xxxxx, pentru deservirea și exploatarea casei de locuit cu apartamente privatizate.

La ziua procurării lotului dat de către vecini, verbal a fost stabilit modul de folosință a terenului, conform căruia fostului proprietar al ap. 2 a fost repartizată o parte a terenului.

La moment, din partea sa pe terenul ce-l deține cu drept de proprietate, sunt instalate un gard și garajul-box, care îi lezează dreptul de folosință a terenului său.

Adresându-se către pârâta Eugenia Bondarenco cu pretenția privind rezolvarea litigiului apărut pe cale amiabilă, nu a primit nici un răspuns, din care motiv s-a adresat în judecată cu prezenta acțiune.

În cadrul ședinței de judecată din 14 iunie 2017, reprezentantul reclamantului Alexandru Munteanu, avocatul Capmoale Angela a depus cerere de concretizare a acțiunii.

În motivarea cererii a indicat că după intentarea procesului, componența coproprietarilor terenului în litigiu s-a modificat parțial.

Lilia Pocitarencu a devenit proprietar a cotei-părți de 13 % din teren, ce a fost moștenită de la Grinic Maria, în temeiul certificatului de moștenitor testamentar nr. 6187 din 18 noiembrie 2013 (0100/13/169700) înregistrat la OCT Chișinău la 5 decembrie 2013.

Prin încheierea din 14 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, s-a înlocuit pârâta Eugenia Bondarenco cu succesorul în drepturi procedurale Andrian Baron.

Prin hotărârea din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, s-a respins integral cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Munteanu împotriva lui Andrian Baron (succesor al Eugeniei Bondarenco), Natalia Svistal, Veaceslav Grinic, Tatiana Grinic și Lilia Pocitarencu (succesor al Mariei Grinic) cu privire la stabilirea modului de folosință a terenului aferent proporțional cotelor-părți, obligarea de a nu crea obstacole în folosirea dreptului de proprietate asupra terenului prin demolare și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată.

La 3 iunie 2019, avocatul Angela Capmoale, reprezentantul lui Alexandru Munteanu, a declarat apel împotriva hotărârii din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, solicitând casarea ei și pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin încheierea din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca neîntemeiat demersul înaintat de reprezentantul apelantului Alexandru Munteanu, avocatul Angela Capmoale, cu privire la numirea unei expertize tehnice în construcție repetate.

Prin decizia din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Alexandru Munteanu și s-a menținut hotărârea din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central.

La 15 iulie 2020, prin intermediul poștei (vol. IV, f.d.56) avocatul Angela Capmoale, în numele și interesele lui Alexandru Munteanu, a declarat recurs, solicitând invitarea tuturor participanților la proces în ședință publică pentru a expune poziția cu referire la recurs, admiterea recursului, casarea integrală a hotărârii din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, încheierii din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și deciziei din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, ca fiind contrare legii și neîntemeiate și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului Alexandru Munteanu, avocatul Angela Capmoale a invocat că toate actele judecătorești contestate sunt vădit contrare legii, neîntemeiate și emise arbitrar, fiind pasibile de casare, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, având în vedere că erorile judiciare ale ambelor instanțe nu pot fi corectate de către instanța de recurs.

Astfel, reprezentantul recurentului consideră că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

La fel, a invocat că au fost încălcate și normele de drept procedural, și anume, instanța de apel nu a aplicat normele ce prevăd aprecierea probelor (art.130 CPC), refuzul primei instanțe de a expedia cauza către expert pentru efectuarea expertizei repetate după ce tot aceasta instanță a dispus efectuarea expertizei repetate (neexecutarea propriei încheieri neanulate) și încălcarea principiului egalității părților în proces (violarea art.6 §1 CEDO) de către instanța de fond și de apel.

Avocatul Angela Capmoale a relatat că prin încheierea din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, s-au admis cererile reclamantului Alexandru Munteanu și a pârâților Natalia Svistal, Tatiana Grinic și Veaceslav Grinic și s-a dispus efectuarea expertizei tehnice în construcții repetate în vederea stabilirii variantelor posibile de folosință a terenului proprietate pe cote-părți ideale a părților la proces.

La 6 septembrie 2018, după dispunerea efectuării expertizei repetate de către instanța de fond, pârâta Eugenia Bondarenco a decedat.

Expertul Achimov Anatol numit de instanța pentru efectuarea expertizei a înștiințat părțile că la 14 septembrie 2018 se va deplasa la fața locului pentru efectuarea expertizei, solicitând accesul la bunul imobil supus expertizei.

A comunicat expertului despre decesul pârâtei și a solicitat amânarea ei până când va fi clar cine este succesorul pârâtei defuncte și acesta va interveni în proces și va putea participa la efectuarea expertizei.

Pentru 4 octombrie 2018 expertul a preconizat ieșirea repetată la fața locului. La 1 octombrie 2018, având în vedere că nu exista nici o informație referitor la eventualii succesori procesuali ai defunctei, a înaintat expertului cerere prin care a solicitat să nu efectueze careva acțiuni în cadrul expertizei până la determinarea succesorului Eugeniei Bondarenco și a solicitat expertului să remită materialele cauzei instanței în vederea reluării procesului pentru determinarea succesorului procesual al Eugeniei Bondarenco și ulterioarei suspendări în vederea executării încheierii din 13 iunie 2018 privind numirea expertizei repetate.

Expertul Achimov Anatol a remis dosarul instanței fără efectuarea expertizei, indicând motivele invocate în cererea din 1 octombrie 2018 și art.53 alin. (1) lit. f) al Legii nr.68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

Serviciile expertului (12 600 lei) au fost achitate de către reclamantul Alexandru Munteanu și pârâții Tatiana Grinic, Veaceslav Grinic și Natalia Svistal.

La 17 septembrie 2018 a depus la instanța cerere privind reluarea procesului în vederea determinării succesului procesual al Eugeniei Bondarenco și suspendarea procesului după înlocuirea Eugeniei Bondarenco cu succesul său procesual, pentru efectuarea expertizei repetate numite prin încheierea instanței din 13 iunie 2018.

Instanța de fond a reluat examinarea în fond și, prin încheierea din 14 martie 2019, a înlocuit pârâta Eugeniei Bondarenco cu succesul sau legal și procesual Andrian Baron.

În ședința din 12 aprilie 2019, a solicitat suspendarea cauzei cu trimiterea materialelor dosarului către expert în vederea executării încheierii din 13 iunie 2018, însă instanța a început examinarea cauzei în fond fără să suspende cauza și fără să o expedieze la expert pentru efectuarea expertizei dispuse prin încheierea din 13 iunie 2018, respingând demersul reclamantului prin încheiere protocolară.

Avocatul Angela Capmoale a indicat că a argumentat instanței că încheierea sa din 13 iunie 2018 privind numirea expertizei repetate este în vigoare și urmează doar să fie executată, având în vedere că însăși instanța de judecată a dispus efectuarea ei și nici un act judecătoresc posterior încheierii din 13 iunie 2018 nu a anulat-o.

Ca urmare, încheierea din 13 iunie 2018 privind numirea expertizei repetate era în vigoare și urma doar a fi executată.

Reluarea examinării cauzei solicitată de reclamant a fost condiționată de circumstanțele obiective - decesul uneia din părți la proces și necesitatea înlocuirii acesteia cu succesul sau procesual, conform procedurii stabilite de art.70 CPC.

Nici reclamantul nici pârâții Tatiana Grinic, Veaceslav Grinic și Natalia Svistal nu au refuzat efectuarea expertizei, cu atât mai mult că serviciile expertului au fost achitate integral de aceștia.

A menționat că instanța de fond nu a ținut cont de solicitările și argumentele prezentate și a continuat examinarea cauzei în fond, respingând toate cererile sale.

La fel, reprezentantul recurentului Alexandru Munteanu, avocatul Angela Capmoale a indicat că, deoarece instanța nu-și recunoștea propria încheiere, care era în vigoare și nu a fost anulată, și a respins cererea privind suspendarea cauzei în vederea executării încheierii din 13 iunie 2018, a solicitat la acel moment dispunerea repetată a aceleiași expertize și acordarea unui termen rezonabil pentru formularea cererii respective în scris. Însă, instanța de fond a refuzat în admiterea și acestei cereri prin încheiere protocolară, argumentând că tergiversează procesul.

La 8 mai 2019 a înaintat instanței cererea privind reluarea examinării cauzei în fond, prin cancelarie, asupra căreia instanța nu s-a pronunțat ignorând să o soluționeze prin încheiere.

Prin urmare, instanța nu a ținut cont de solicitările expuse și a emis hotărârea la 21 mai 2019 fără a dispune reluarea cauzei.

În apel, a depus repetat cerere prin care a solicitat dispunerea efectuării unei expertize repetate.

Avocatul recurentului consideră că atât încheierea privind respingerea cererii de efectuare a expertizei repetate, cât și decizia din 25 februarie 2020, reprezintă copiere a motivării instanței de fond, fără a analiza și aprecia argumentele și motivele din cererea de apel și cererea privind numirea repetată a expertizei.

A invocat că prima instanță și cea de apel au atribuit raportului de expertiză efectuat o valoare probantă prestabilită, fără aprecierea acestuia. La fel, i-au atribuit autoritatea adevărului pur, încălcând prevederile art. 130 CPC.

Recurentul a demonstrat că soluționarea litigiului este imposibilă în mod amiabil deoarece lipsește acordul intimatului Andrian Baron. Iar, singura expertiză efectuată pe cauza dată nu oferă nici un răspuns cum să fie determinat modul de folosință a terenului proprietate privată a 6 coproprietari și ambele instanțe au refuzat, fără a-și întemeia soluția, să dispună o expertiză repetată care: 1) a fost deja numită prin încheierea instanței de fond, neanulată nici în prezent, 2) a fost achitata de cei 5 coproprietari care sunt de acord cu efectuarea expertizei.

În concluzie, reprezentantul recurentului a invocat că instanța de apel nu a ținut cont și nu a răspuns la nici un argument al apelantului, de fapt încheierea și decizia, nu sunt altceva decât o copiere a hotărârii instanței de fond.

La fel, consideră că singura probă pe dosar - expertiza deja efectuată, cu soluția imposibilității tragerii unor concluzii, a fost apreciată arbitrar, cu acordarea unei forțe probante prestabilite, fără aprecierea lui prin prisma argumentelor recurentului și celor 4 intimați (în afara de Andrian Baron).

Instanța de fond și instanța de apel s-au abținut să dea un răspuns la toate întrebările ridicate de apelant, respectiv apelantul Alexandru Munteanu nu cunoaște dacă mijloacele de apărare utilizate de el (argumentele expuse în fond și apel) au fost neglijate sau respinse.

Abținerea de a da răspuns la cele mai importante, la toate argumentele recurentului de către ambele instanțe, neindicarea de ce acțiunea și apelul se resping, face imposibilă verificarea hotărârilor sub aspectul legalității și temeiniciei respingerii pretențiilor recurentului deoarece nu permite verificarea modului cum s-a ajuns la aceste soluții, dacă s-a ținut cont de poziția recurentului, dacă aceasta s-a considerat neîntemeiată, sau în general această poziție s-a neglijat, luându-se la bază poziția unei părți din concluzia raportului de expertiză, căruia îi atribuie forța probanta prestabilită.

În cazul în care instanța de judecată se abține a da un răspuns special explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care le-a formulat posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art.6 §1 CEDO (Hiro Balani contra Spaniei, 1994).

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele dosarului atestă că copia deciziei integrale a fost expediată în adresa participanților la proces la 6 mai 2020, fiind recepționată de avocatul

Angela Capmoale la 27 mai 2020. Din acest motiv, Colegiul consideră că recursul depus la 15 iulie 2020 este declarat în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 8 septembrie 2020 intimatul Andrian Baron a depus referință la recursul declarat de avocatul Angela Capmoale în interesele lui Alexandru Munteanu, solicitând respingerea acestuia și menținerea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel.

Prin referințele depuse la 15 septembrie 2020 și la 17 septembrie 2020 intimații Lilia Pocitarencu, Veaceslav Grinic, Tatiana Grinic și Natalia Svistal, au menționat că susțin recursul declarat, solicitând să fie invitați la proces pentru a expune poziția cu referire la recursul declarat, admiterea lui, casarea integrală a hotărârii din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, încheierii din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și deciziei din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

Prin încheierea din 23 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de avocatul Angela Capmoale în interesele lui Alexandru Munteanu, a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, instanța de recurs menționează că nu consideră oportună invitarea participanților la proces în ședință publică.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret

care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Examinând recursul declarat împotriva deciziei și încheierii din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs și referințele depuse, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Colegiul constată că la caz se impune necesitatea admiterii acestuia, cu casarea integrală a deciziei și încheierii contestate și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, pentru motivele ce succed.

Din materialele prezentei cauze, Colegiul constată că în cadrul ședinței de judecată din 26 iunie 2013, reprezentatul reclamantului Munteanu Alexandru, avocatul Chirilenco Svetlana a solicitat numirea unei expertize.

Iar, prin încheierea din 26 iunie 2013 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, a fost admis demersul avocatului și s-a dispus efectuarea expertizei tehnice în construcție.

La 25 ianuarie 2018, pârâta Natalia Svistal a depus cerere prin care a solicitat dispunerea efectuării unei expertize tehnice în construcție repetate. (vol. II, f.d. 204-206)

Totodată, în cadrul ședinței de judecată din 29 ianuarie 2018, pârâta Grinic Tatiana, a înaintat cerere privind dispunerea efectuării expertizei tehnico-cadastrale-merceologice în construcție, repetate, în cadrul comisiei complexe. (vol. II, f.d. 207)

La fel, prin cercarea din 29 ianuarie 2018, în cadrul ședinței de judecată, și avocatul Angela Capmoale, reprezentantul lui Alexandru Munteanu, a solicitat dispunerea efectuării expertizei tehnico-cadastrale-merceologice în construcție repetate. (vol. II, f.d. 208-212)

Ulterior, la 21 februarie 2018, pârâții Tatiana Grinic și Veaceslav Grinic au depus cerere suplimentară la cererea privind dispunerea efectuării expertizei tehnico-cadastrale-merceologice în construcție, repetate, în cadrul comisiei complexe. (vol. II, f.d. 233-235)

Prin încheierea din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, s-au admis cererile înaintate de către avocatul Angela Capmoale și pârâții Natalia Svistal, Tatiana Grinic și Veaceslav Grinic, fiind dispusă efectuarea expertizei tehnice în construcție repetate. (vol. III, f.d. 45-53)

Prin cererea din 1 octombrie 2018 avocatul Angela Capmoale a comunicat expertului despre decesul pârâtei Eugenia Bondarenco și imposibilitatea petrecerii expertizei numite prin încheierea din 13 iunie 2018, până la determinarea succesorului Eugeniei Bondarenco și intervenirea acestuia în proces, pentru a putea participa la efectuarea expertizei. A solicitat expertului să remită materialele cauzei instanței în vederea reluării procesului pentru determinarea succesorului procesual

al Eugeniei Bondarenco și ulterioarei suspendări în vederea executării încheierii din 13 iunie 2018 privind numirea expertizei repetate. (vol. III, f.d. 67)

Potrivit scrisorii din 11 octombrie 2018, expertul Anatol Achimov a remis instanței dosarul, fără efectuarea expertizei, drept motive indicând decesul pârâtei Eugenia Bondarenco și cererea de amânare a reprezentantului reclamantei din 1 octombrie 2018. (vol. III, f.d. 63)

Prin încheierea din 22 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, s-a dispus reluarea procesului și judecarea cauzei. (vol. III, f.d. 68)

Prin încheierea din 14 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, s-a înlocuit pârâta Eugenia Bondarenco cu succesorul în drepturi procedurale Andrian Baron. (vol. III, f.d. 102-103)

Prin cererea din 8 mai 2019 avocatul Angela Capmoale a solicitat instanței reluarea examinării cauzei în fond și dispunerea efectuării expertizei. (vol. III, f.d. 131-136)

Prin încheierea protocolară din 8 mai 2019, cererea privind reluarea examinării cauzei în fond depusă de avocatul Angela Capmoale s-a restituit. (vol. III, f.d. 139-verso)

Judecând cauza, prin hotărârea din 21 mai 2019, instanța a respins integral cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Munteanu împotriva lui Andrian Baron (succesor al Eugeniei Bondarenco), Natalia Svistal, Veaceslav Grinic, Tatiana Grinic și Lilia Pocitarencu (succesor al Mariei Grinic), ca fiind neîntemeiată. (vol. III, f.d. 161-166)

La 3 iunie 2019, avocatul Angela Capmoale, reprezentantul lui Alexandru Munteanu, a declarat apel împotriva hotărârii din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central. (vol. III, f.d. 152, 184-199)

În cadrul examinării cauzei în ordine de apel din 11 februarie 2020, avocatul Angela Capmoale, reprezentantul lui Alexandru Munteanu, a depus o nouă cerere privind dispunerea efectuării unei expertize tehnice repetate. (vol. III, f.d. 232-240)

Prin încheierea din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca neîntemeiat demersul înaintat de reprezentantul apelantului Alexandru Munteanu, avocatul Angela Capmoale, cu privire la numirea unei expertize tehnice în construcție repetate. (vol. IV, f.d. 17-21)

Iar, prin decizia din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Alexandru Munteanu și s-a menținut hotărârea din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central. (vol. IV, f.d. 22-30)

La 15 iulie 2020, avocatul Angela Capmoale, acționând în numele și interesele lui Alexandru Munteanu, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea integrală a hotărârii din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, încheierii din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și deciziei din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În cuprinsul cererii de recurs, reprezentantul recurentului a dezvoltat critici prin care a susținut ilegalitatea deciziei atacate invocând că instanța de apel nu a ținut cont și nu a răspuns la nici un argument al apelantului și, de fapt, încheierea și decizia instanței de apel, nu sunt altceva decât o reproducere a hotărârii instanței de fond, nefiind combătute argumentele cererii de apel.

Principala critică adusă încheierii și deciziei instanței de apel vizează concluziile acesteia referitoare la refuzul primei instanțe de a expedia cauza către expert pentru efectuarea expertizei repetate dispuse prin încheierea din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, precum și, refuzul instanței de apel de a admite demersul ulterior înaintat de reprezentantul apelantului Alexandru Munteanu, avocatul Angela Capmoale, cu privire la numirea unei expertize tehnice repetate, fără de care, în opinia reclamantului/recurentului, este imposibilă soluționarea litigiului. Or, singura expertiză efectuată pe cauza dată nu a oferit nici o soluție referitor la determinat modul de folosință a terenului proprietate privată a coproprietarilor.

Astfel, în esență, în recurs s-a invocat că în absența unor explicații referitoare la motivele respingerii cererii de efectuare a expertizei repetate, dispuse de către instanța de fond, decizia instanței de apel a fost motivată insuficient.

Judecând recursul, Colegiul consideră criticile aduse în cererea de recurs întemeiate.

Și anume, pornind de la argumentele recursului, Colegiul lărgit constată că decizia instanței de apel este nemotivată, or aceasta cuprinde convingeri neexplicite, care sunt analizate și apreciate superficial.

Instanța de apel a examinat cauza fără a elucida pe deplin circumstanțele esențiale și a dezbate toate argumentele invocate în apel.

Instanța s-a abținut de a da un răspuns convingător la expunerile de bază invocate de apelant.

Argumentele formulate în dezacord cu soluția primei instanțe nu au fost clarificate de instanța de apel, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui motiv, astfel ca acestea să fie răsturnate pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate.

Aici Colegiul menționează că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului obligă instanțele naționale să explice în mod corespunzător motivele pe care își bazează deciziile lor.

Întinderea obligației de a motiva o hotărâre variază în funcție de caracterul deciziei și trebuie determinate ținând cont de circumstanțele cauzei (cauza Ruiz Torija vs. Spania, § 29, 9 decembrie 1994).

Deși art. 6 § 1 din Convenție nu obliga instanțele naționale să prezinte un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un justițiabil, obligația respectivă presupune, totuși, prezentarea unor replici specifice și exprese la argumentele decisive pentru examinarea cauzei respective (Ramos Nunes de Carvalho e Sa vs. Portugalia [MC], nr. 55391-13 și alte două, §185, 6 noiembrie 2018).

Colegiul notează că în prezenta cauză, la adoptarea soluției, instanța de apel s-a bazat în exclusivitate pe concluziile Raportului de expertiză nr. 1046 din 24 septembrie 2016.

Cu toate acestea, aceasta a eșuat să argumenteze motivele pentru care a decis să acorde pondere exclusivă concluziilor raportului de expertiză dat, fără a aprecia necesitatea efectuării expertizei repetate, care fusese dispusă să fie efectuată prin încheierea din 13 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, anume în

contextul concluziilor neclare obținute în cadrul expertizei primare efectuate anterior.

Or, prin încheierea din 13 iunie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul central, prima instanță a conchis despre necesitatea admiterii cererilor de efectuare a expertizei, conchizând că concluziile expertului din Raportul de expertiză nr. 1046 din 24 septembrie 2016 sunt contradictorii, neclare și neîntemeiate, existând îndoieli în privința veridicității acestora.

Mai mult, necesitatea efectuării expertizei repetate a fost susținută atât de către reclamant, cât și de către majoritatea părților, coproprietari, care sunt de acord cu efectuarea expertizei.

În egală măsură, decizia din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău nu argumentează cu suficientă convingere motivele cererii de apel referitoare la faptul că singura expertiză efectuată pe cauza dată nu oferă nici un răspuns referitor la soluționarea litigiului, și anume, la stabilirea modului de folosință a terenului aferent proporțional cotelor-părți.

În aceste circumstanțe, instanța de apel a eșuat să ofere un răspuns clar și exhaustiv la un argument esențial, a cărei respingere, în mod evident, necesita o motivare specifică și explicită, or, a rămas probabilitatea ca în cazul în care Curtea de Apel Chișinău ar fi admis cererea de efectuare a expertizei repetate și ar fi luat în considerare concluziile acesteia, exista probabilitatea adoptării unei alte soluții pe fondul cauzei.

Cu toate acestea, analizând circumstanțele prezentei cauze, Colegiul consideră că instanța de apel a eșuat să prezinte o astfel de motivare.

Astfel, instanța de recurs reține că în conformitate cu dispozițiile art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

La rândul său, art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) și alin. (2) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, concluziile instanței de apel în urma examinării apelului. În cazul respingerii apelului, instanța de apel este obligată să indice în decizie motivele respingerii.

Astfel, Colegiul notează că legea procesuală consacră principiul general conform căruia orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv.

Această dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului urmează să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a reiterat necesitatea motivării hotărârilor, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari vs. Finlanda*).

În acest sens, se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cerințele și obiecțiile formulate de către părți.

Deci, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Obligativitatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 § 1 din Convenție.

Omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale.

În circumstanțele prezentei cauze, având în vedere raționamentele expuse mai sus, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide asupra necesității admiterii recursului declarat de avocatul Angela Capmoale în numele și interesele lui Alexandru Munteanu, casării

încheierii și deciziei din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Angela Capmoale în numele și interesele lui Alexandru Munteanu.

Se casează integral încheierea din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și decizia din 25 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Munteanu împotriva lui Andrian Baron (succesor al Eugeniei Bondarenco), Natalia Svistal, Veaceslav Grinic, Tatiana Grinic și Lilia Pocitarencu (succesor al Mariei Grinic) cu privire la stabilirea modului de folosință a terenului aferent proporțional cotelor-părți, obligarea de a nu crea obstacole în folosirea dreptului de proprietate asupra terenului prin demolare și compensarea cheltuielilor de judecată, se trimite spre rejudecare, în instanța de apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari